

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Ilmastonmuutos ja biodiversiteetin kapeneminen ovat aikamme suurimmat ihmiskunnan olemassaoloa uhkaavat haasteet, ja niihin vastaaminen on koulutuksen ja siten myös koulutuspolitiikan keskeisin tehtävä, ja tämä prioriteetti tulee näkyä myös koulutuspoliittisessa selonteossa jokaisessa selonteon osassa. Nyt ympäristökysymykset on selonteossa sijoitettu pieniä mainintoja lukuun ottamatta selonteon loppuun erileen muusta sisällöstä. Jotta voitaisiin toteuttaa Agenda2030-tavoitteita, joihin Suomi on sitoutunut (esim. 4.7: Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävä kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävä kehitystä ja kestäviä elämäntapoja... arvostavan koulutuksen kautta), ympäristö- ja kestävyyskysymyksiä yhteydessä luvussa 4 kuvatut asiat tulisi siirtää jokaisen luvun ja koulu/opiskeluasteen sisälle, jotta asia ei olisi päälle liimattu loppukaneetti. Agenda2030 lisäksi myös muut kansainväliset asiakirjat, joihin Suomi on sitoutunut, vaativat ympäristökysymysten painottamista: Pariisin ilmastopöytäkirjan 12. artikla toteaa, että sopijaosapuolet toimivat yhteistyössä tehostaessaan ilmastonmuutosta koskevaa kasvatusta ja koulutusta sekä tiedostavat, että nämä toimet ovat tärkeitä. Kestävän kehityksen kasvatuksen ja koulutuksen toimintasuunnitelma GAP:in tarkoituksena on integroida kestävä kehitys koulutukseen ja koulutus kestävään kehitykseen, ja sen politiikan edistämisen (Advancing Policy) prioriteettialue sisältää kestävä kehityksen koulutuksen sisällyttämisen kansalliseen politiikkaan ja strategioihin. OECD:n vuosijulkaisu "Education at a Glance" 2017 puolestaan toteaa, että kasvatusta on niin keskeinen osa-alue planeettamme kestävyden kannalta, että epäonnistuminen saattaa vaarantaa koko Agenda 2030 -ohjelman toteutumisen.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Koko luvusta puuttuu ympäristönäkökulma, vaikka se monien linjausten ja päätösten mukaan pitää olla osana kaikkea opetus- ja koulutustoimintaa.

Lauseeseen: "Monimuotoinen ja ajassa elävä sivistys luo pohjan tasa-arvolle, hyvinvoinnille, ihmisten kehittymiselle ja hyvälle elämälle sekä yhteiskunnan uudistumiselle ja kyvyille ennakoita ja kohdata äkillisiä muutoksia." pitäisi lisätä "ekologisesti kestävä tulevaisuuden rakentamiselle"

Lauseeseen: "Sivistys näkyy kansainvälisyytenä, moninaisuuden ymmärtämisenä ja hyvinvointina." pitäisi ehdottomasti lisätä "biosfäärin ekologisen tasapainon tärkeyden ymmärtämisenä".

Lukuun pitää lisätä myös kokonainen kappale ekologisen kestävyuden näkökulmasta - jos luku 4 jaetaan muihin lukuihin, sieltä voi löytyä sopivaa tekstiä myös tähän.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetus

Lisäys toimenpiteisiin:

- Käynnistetään Kestävä koulu -ohjelma, joka käsittää kaikki koulutusasteet varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Lisätietoa: <https://www.luontokoulut.fi/kestavakoulu/>
- Tuetaan varhaiskasvatustyksiköitä ja kouluja ympäristökasvatuksessa varmistamalla mahdollisuus osallistua luonto- ja ympäristökoulutoimintaan ja Vihreä lippu -ohjelmaan. Lisätietoa: <https://www.luontokoulut.fi/luonto-ja-ymparistokoulutoimintaa/>
- Varmistetaan kaikkien toimijoiden yhteisen MAPPA.fi-palvelun (ulkona oppimisen, ympäristökasvatuksen ja kestävä elämäntavan materiaalipankki ja tänä keväänä siihen aukeava palveluhaku ja kalenteri) jatkuvuus ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen resurssien kotipesänä. <https://mappa.fi/fi/etusivu>

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Lisäys toimenpiteisiin:

Käynnistetään Kestävä koulu -ohjelma, joka käsittää kaikki koulutusasteet varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Lisätietoa: <https://www.luontokoulut.fi/kestavakoulu/>

Toimenpiteisiin lisättävä ympäristö- ja kestävyysnäkökulma toiminnan prioriteettina sekä sisällöissä että toimintaympäristössä

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Toimenpiteisiin lisättävä ympäristö- ja kestävyysnäkökulma toiminnan prioriteettina sekä sisällöissä että toimintaympäristössä

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Toimenpiteisiin lisättävä ympäristö- ja kestävyysnäkökulma toiminnan prioriteettina sekä sisällöissä että toimintaympäristössä

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

Toimenpiteisiin lisättävä ympäristö- ja kestävyysnäkökulma toiminnan prioriteettina sekä sisällöissä että toimintaympäristössä

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Toimenpiteisiin lisättävä ympäristö- ja kestävyysnäkökulma toiminnan prioriteettina sekä sisällöissä että toimintaympäristössä

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Lisäys toimenpiteisiin:

- Käynnistetään Kestävä koulu -ohjelma ja siihen sisältyvät täydennyskoulutukset käsittäen kaikki koulutusasteet varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Lisätietoa:

<https://www.luontokoulut.fi/kestavakoulu/>

- Varmistetaan ulkona oppimisen ja ympäristökasvatuksen suur tapahtumien ketjun jatkuvuus opettajien ja kasvattajien tukena. Lisätietoa: <https://www.ulos2021.fi/fi/etusivu/>

- Toimenpiteisiin lisättävä ympäristö- ja kestävyysnäkökulma muutenkin toiminnan prioriteettina sekä sisällöissä että toimintaympäristössä

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Toimenpiteisiin lisättävä ympäristö- ja kestävyysnäkökulma toiminnan prioriteettina sekä sisällöissä että toimintaympäristössä

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Olisi parasta jos tämä luku saataisiin sisällytettyä edellisiin lukuihin, niin se ei jää irralliseksi.

Mykrä Niina

Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry - Lausunnonantaja on liiton toiminnanjohtaja, jolla on yhdistyksen nimenkirjoitusoikeus